

โครงการ “จัดทำรายงานสถานการณ์ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการผลิตและ
การบริโภคที่ยั่งยืนในประเทศไทย ปี 2563”

จัดทำโดย

มูลนิธิเพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนแห่งเอเชียแปซิฟิก

กันยายน 2563

สถานการณ์ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในประเทศไทย ปีงบประมาณ 2563

รวบรวมและสรุปผลโดยเครือข่ายส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนแห่งประเทศไทย (Thai SCP Network)

เครือข่ายส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนแห่งประเทศไทย (Thai SCP Network) ได้ทำการรวบรวมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในรอบปีงบประมาณ 2563 และนำมาสรุปเป็นสถานการณ์ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในประเทศไทยตามการดำเนินงาน 11 ด้าน ประกอบด้วย ด้านอุตสาหกรรม ด้านเกษตรกรรม ด้านการท่องเที่ยวและบริการ ด้านตลาดทุน ด้านการศึกษาและวิจัย ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านประชาสังคมและองค์กรเอกชน ด้านนโยบายและแผน ด้านการสร้างความตระหนักและวิถีชีวิต ด้านการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการ และด้านความเชื่อมโยงกับด้านอื่น ๆ (เช่น GHG) ซึ่งผลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทำให้สามารถมองเห็นแนวโน้ม ประเด็นและกิจกรรมสำคัญที่มีการดำเนินงานอย่างเข้มข้นในปัจจุบัน มีรายละเอียดโดยสังเขปแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านอุตสาหกรรม หน่วยงานภายใต้การกำกับของกระทรวงอุตสาหกรรม ทั้งกรมโรงงานอุตสาหกรรม และนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีการผลักดันส่งเสริมผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมผ่านโครงการอุตสาหกรรมเชิงนิเวศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการดำเนินงานทั้งในระดับนิคมอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม และสวนอุตสาหกรรม และในระดับพื้นที่ของจังหวัดที่มีอุตสาหกรรมหนาแน่น และมีการเติบโตของภาคอุตสาหกรรม (15 จังหวัด 18 พื้นที่¹) ในระดับโรงงานมีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมผ่านโครงการต่าง ๆ ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry Mark, GIM) และ CSR-DIW โดยกรมโรงงาน ปีงบประมาณ 2562 มีสถานประกอบการเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมสีเขียวเพิ่มขึ้น 2,841 ราย (เป้าหมายปีงบประมาณ 2562 คือ 2,000 ราย)² และปีงบประมาณ 2563 ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 มีสถานประกอบการเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมสีเขียวเพิ่มขึ้นอีก 2,306 ราย (เป้าหมายปีงบประมาณ 2563 คือ 1,500

¹ กรมโรงงานอุตสาหกรรม. ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ. Eco-Center.
<http://ecocenter.diw.go.th/index.php/ecocenter/15-provinces>

² กระทรวงอุตสาหกรรม. รายงานการติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 รอบ 12 เดือน (ตุลาคม 2561 - กันยายน 2562). [http://www.industry.go.th/oig/joomlatools-files/docman-files/เล่มรายงาน_อก_รอบ12เดือน\(1\).pdf](http://www.industry.go.th/oig/joomlatools-files/docman-files/เล่มรายงาน_อก_รอบ12เดือน(1).pdf)

ที่เหลือจากการบริโภคของคนในประเทศ ซึ่งผู้ที่เข้ามามีบทบาทและมีการรวมตัวเพื่อสร้างความร่วมมือในการลดการเกิดขยะอาหาร คือ กลุ่มผู้ประกอบการโรงแรมในประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ซึ่งนับว่าเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมจากภาคเอกชน และเป็นฟันเฟืองของห่วงโซ่คุณค่าของเกษตรและอาหารที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตอาหาร กับผู้บริโภคได้โดยตรง

ในด้านการพัฒนาภาคเกษตรกรรมที่ยั่งยืน เน้นการพัฒนาขีดความสามารถของเกษตรกร โดยการส่งเสริมความรู้และนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้สามารถจัดการแปลงเพาะปลูกได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และมีความเหมาะสม รวมถึงการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรไทย เพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสินค้าเกษตรไทย สร้างโอกาสทางธุรกิจให้กับสินค้าเกษตรไทยในตลาดโลก และสร้างความน่าเชื่อถือของสินค้าให้กับผู้บริโภค

3. ด้านการท่องเที่ยวและบริการ เป็นอีกด้านหนึ่งที่มีความก้าวหน้าในการดำเนินงานเพื่อ ส่งเสริมให้

เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งการขับเคลื่อนการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) การร่วมกันจัดทำบัญชีต้นทุนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (SEEA) ร่วมกับบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (TSA) ในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ของประเทศไทย อย่างไรก็ตามยังไม่พบเวที หรือกิจกรรมที่เป็นการสื่อสาร รณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในส่วนของ

นักท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันภาคเอกชน (ผู้ประกอบการโรงแรม) และภาครัฐ มีความร่วมมือในการพัฒนาโรงแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมาตรฐานต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยว นับได้ว่าผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและบริการตลอดห่วงโซ่อุปทานเข้ามามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ยังคงต้องการการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และการเข้ามามีส่วนร่วมจากนักท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

4. ด้านตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านตลาดทุน โดยกิจกรรมที่ตลาดหลักทรัพย์จัดทำขึ้นผ่านทางการให้การอบรม เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีความสนใจพัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืนตั้งแต่หลักสูตรเริ่มต้นบริหารธุรกิจ และหลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น หลักสูตรการวิเคราะห์ความเสี่ยงและประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน และหลักสูตรการประเมินผลและการจัดการข้อมูลด้านความยั่งยืน⁵ นอกจากนี้ยังส่งเสริมผู้ประกอบการ

⁵ Sustainable Capital Market Development. The Stock Exchange of Thailand (SET). Training. <https://www.setsustainability.com/trainings>

ในตลาดหลักทรัพย์เข้าสู่การเป็นสมาชิกของดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (Dow Jones Sustainability Indices, DJSI) โดย ในปี พ.ศ. 2562 มีบริษัทจดทะเบียนไทย 20 แห่ง ได้รับคัดเลือกเป็นสมาชิกของดัชนี DJSI ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกสูงสุดในอาเซียนต่อเนื่องเป็นปีที่ 6 ซึ่งให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยมีการยกระดับการดำเนินงานด้านความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง เป็นที่ยอมรับในระดับสากล⁶

5. ด้านการศึกษาและวิจัย กิจกรรมที่มีความน่าสนใจในด้านการศึกษาและวิจัยในช่วงที่ผ่านมา มีการศึกษาและวิจัยในด้านการสูญเสียและขยะอาหาร (FLW) และ การศึกษาวิจัยในภาคการท่องเที่ยวและบริการ ในเรื่องบัญชีต้นทุนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (SEEA) ร่วมกับบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (TSA) ในการพัฒนาส่งเสริมด้านการศึกษาและวิจัย คือ การปรับรูปแบบเนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาปีที่ 1 ในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศ และสร้างความตระหนักให้กับเยาวชน จึงพัฒนาเนื้อหารายวิชาการศึกษาทั่วไปด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน ซึ่งมีการจัดทำเนื้อหาวิชา 7 โมดูล โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม แนวคิด และหลักการพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม เช่น แนวคิดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ คาร์บอนฟุตพริ้นท์ และแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy, CE) เป็นต้น

6. ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม งานด้านนี้มักจะกระจายไปสู่งานด้านต่าง ๆ เช่น เครื่องมือและนวัตกรรมด้านการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับความเคลื่อนไหวด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สำคัญในประเทศไทยในปัจจุบัน คือ โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามหลัก BCG (Bio-Circular-Green Economy) ซึ่งรับผิดชอบโดย สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, NXPO) มีการสนับสนุนงานขับเคลื่อนประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-efficiency) ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) และ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) โดยขยายผลจากการนำร่องจากรัฐวิสาหกิจ 18 แห่งจากการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2561 เป็น 26 แห่ง ได้ทำการจัดทำคู่มือการประเมินประสิทธิภาพเชิง

⁶ SET. 7 บจ. ไทยครองแชมป์ความยั่งยืน 7 กลุ่มอุตสาหกรรมของโลกในดัชนี DJSI.
<https://www.set.or.th/dat/news/201909/19091009.pdf>

นิเวศเศรษฐกิจสำหรับรัฐวิสาหกิจไทยสำหรับผู้ปฏิบัติ และสำหรับผู้ตรวจประเมิน นอกจากนี้ยังมีการริเริ่มศึกษาพัฒนาคู่มือสำหรับรัฐวิสาหกิจภาคการเงินด้วย

7. ด้านประชาสังคมและองค์กรเอกชน พบว่า ปัจจุบันภาคประชาสังคม เช่น มูลนิธิต่าง ๆ เครือข่ายอิสระต่าง ๆ และองค์กรเอกชน ที่รวมตัวกันและดำเนินงานพัฒนาด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในเชิงพื้นที่ เช่น การพัฒนาพื้นที่ เครือข่ายบริษัทพัฒนาเมือง และเครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคม เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้นเรื่อย ๆ ประเด็นที่มีความน่าสนใจสำหรับประเทศไทย คือ การบูรณาการหรือผนวกรวมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่ยั่งยืนเชิงพื้นที่ด้วย นับได้ว่าภาคประชาสังคมและองค์กรเอกชน ที่เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสร้างความร่วมมือกับภาครัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

8. ด้านนโยบายและแผน นโยบายและแผนด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย รับผิดชอบโดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ซึ่งอยู่ระหว่างการปรับปรุงแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 – 2580 นอกจากนี้ยังดำเนินโครงการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังตารางที่ 1 ซึ่งเป็นติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 12 เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

ตารางที่ 1 การจัดทำระบบติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 12

	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3
ระยะเวลาดำเนินการ	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
ตัวชี้วัดที่ ทำการศึกษา	<p>12.2.1 ฟุตพริ้นท์วัสดุ (Material footprint, MF)</p> <p>12.2.2 การบริโภควัสดุพื้นฐานในประเทศ (Domestic material consumption, DMC)</p> <p>12.6.1 จำนวนบริษัทที่จัดทำและเผยแพร่รายงานความยั่งยืน</p>	<p>12.1.1 จำนวนประเทศที่มีแผนปฏิบัติการด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน หรือการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนเป็นเป้าหมายสำคัญในนโยบายชาติ</p> <p>12.4.2 ของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นต่อหัว และสัดส่วนของเสียที่ได้รับการบำบัด จำแนกตามประเภทการบำบัด</p> <p>12.7.1 จำนวนประเทศที่มีการดำเนินการตามนโยบายและ</p>	<p>12.3.1 ดัชนีการสูญเสียอาหารของโลก (Global food loss index, GFLI)</p> <p>12.4.1 จำนวนภาคีสมาชิกข้อตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมเรื่องของการสูญเสียที่เป็นอันตรายและสารเคมีอื่น ๆ ที่บรรลូវัตถุประสงค์ของพันธกรณีและข้อผูกพันในการถ่ายทอดข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง</p>

	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3
		<p>แผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐอย่างยั่งยืน</p> <p>12.8.1 มีการดำเนินงานเพื่อให้</p> <p>(1) การศึกษาเรื่องการเป็นพลเมืองโลก (2) การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (รวมทั้งการศึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) (ก) นโยบายการศึกษาของประเทศ (ข) หลักสูตรการศึกษา (ค) การให้ความรู้แก่ครู และ (ง) การประเมินผลนักเรียน/นักศึกษา</p> <p>12.b.1 จำนวนยุทธศาสตร์/นโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีระบบและเครื่องมือติดตามประเมินผลที่ยอมรับร่วมกัน</p>	<p>12.5.1 อัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ในประเทศ</p> <p>12.a.1 จำนวนนับของการสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาเพื่อการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับต่อสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศที่กำลังพัฒนา</p> <p>12.c.1 จำนวนเงินอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลต่อหน่วย GDP (การผลิตและการบริโภค) และสัดส่วนของค่าใช้จ่ายรวมของประเทศในด้านเชื้อเพลิงฟอสซิล</p>
หน่วยงานที่ทำการศึกษ	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)	คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

เครือข่ายส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ช่วยขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนขับเคลื่อนฯ โดยบูรณาการภาคีหลาย ๆ ภาคส่วนเข้ามาร่วมขับเคลื่อนงานในแต่ละด้าน

9. ด้านการเผยแพร่สร้างความตระหนักและวิถีชีวิต เป็นด้านที่หลายภาคส่วนให้ความสำคัญ และพยายามสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักมากขึ้นเรื่อย ๆ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สส.) เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง ผ่านโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงาน มีการดำเนินงานร่วมกับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เช่น โครงการ G-Green เป็นการส่งเสริมรูปแบบการบริโภคที่ยั่งยืน ภาคการศึกษา ภาคเอกชนเองก็มีความพยายามในการสร้างเวทีเพื่อสื่อสาร ให้ความรู้ความเข้าใจ สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไปเช่นเดียวกัน ตัวอย่างความพยายามสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน คือ การลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (single use plastic) รวมถึงการบริหารจัดการขยะที่ต้นทาง ตั้งแต่การลดการใช้ การคัดแยก และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจหมุนเวียนที่

กำลังเป็นหลักการสำคัญเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนตลอดห่วงโซ่คุณค่าในทุก ๆ กิจกรรม

10. ด้านการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการ กรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบการขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยในปัจจุบันอยู่ในการดำเนินงานตามแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2560 – 2564) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากผลดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเปรียบเทียบกับงบประมาณของภาครัฐที่มีการใช้ทั้งหมด ยังมีสัดส่วนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่น้อยมากและไม่ได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์จากการดำเนินงานเท่าที่ควร ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา โครงการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนในทวีปเอเชีย (Switch-Asia SCP Facility) ของสหภาพยุโรป ได้ให้งบประมาณสนับสนุนแก่ประเทศไทย ดำเนินงานโครงการการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อบูรณาการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่การปฏิบัติ (Mainstream Green Integration of Thailand: Transformation from Policy to Implementation) ในการพัฒนานโยบาย แผนปฏิบัติการ และการจัดทำฐานข้อมูลสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถสร้างผลประโยชน์จากการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่ผ่านมา ตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 12 ตัวชี้วัดที่ 12.7.1 จำนวนประเทศที่มีการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐอย่างยั่งยืน

11. ด้านความเชื่อมโยงกับด้านอื่น ๆ (เช่น GHGs) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในด้านความเชื่อมโยงกับด้าน ๆ นี้ พบว่า ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านก๊าซเรือนกระจก โดยมีองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) (อบก.) เป็นผู้ดำเนินการหลัก โดยสร้างความมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนโดยริเริ่มจัดทำเกณฑ์การประเมินธุรกิจคาร์บอนต่ำและยั่งยืน รวมถึงการประเมินให้รางวัลองค์กรที่ผ่านการประเมินในปีงบประมาณ 2563 เป็นปีแรกด้วย ส่งเสริมการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ด้วยเครื่องมือ และมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ เช่น มาตรการสร้างแรงจูงใจทางภาษี การร่วมกับภาคการศึกษาและวิจัยในการจำแนกสาเหตุของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่มีนัยสำคัญเพื่อหาแนวทางลดขนาดของคาร์บอนฟุตพริ้นท์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังร่วมกับเครือข่ายส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนแห่งประเทศไทยจัดสัมมนาหัวข้อ “ธุรกิจคาร์บอนต่ำและยั่งยืน ตอบโจทย์ SDGs” โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่าง SCP (SDG 12) กับ Climate Action (SDG 13)

ตารางที่ 2 สรุปสถานการณ์การดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย
ปีงบประมาณ 2563

ด้าน	สรุปสถานการณ์การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ SCP
ด้านอุตสาหกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องผ่านโครงการเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โรงงานอุตสาหกรรมสีเขียว โรงงานอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ สถานประกอบการที่รับผิดชอบต่อสังคม (CSR-DIW) โดยความร่วมมือของกระทรวงอุตสาหกรรมและสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย - ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นตามแนวทางเศรษฐกิจหมุนเวียน
ด้านเกษตรกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาข้อมูลและจัดทำดัชนีการสูญเสียและขยะอาหาร (FLWI) ของประเทศไทย ตอบตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 12.3.1 โดยได้รับการช่วยเหลือทางเทคนิคจากองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations หรือ FAO) และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก - ภาคเอกชน เช่น กลุ่มผู้ประกอบการโรงแรมในประเทศไทย ให้สำคัญและร่วมส่งเสริมการลดการสูญเสียและขยะอาหาร
ด้านการท่องเที่ยวและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> - บัญชีต้นทุนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (SEEA) ร่วมกับบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (TSA) ในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ของประเทศไทย ดำเนินการโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เป็นหลัก
ด้านตลาดทุน	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกอบรมให้กับผู้ประกอบการเพื่อขับเคลื่อนงานด้านตลาดทุน โดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย - การส่งเสริมบริษัทจดทะเบียนเข้าเป็นสมาชิกของดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (Dow Jones Sustainability Indices, DJSI)
ด้านการศึกษาและวิจัย	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำหลักสูตรเนื้อหาวิชาการศึกษาทั่วไปด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยความร่วมมือจากเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน - กระจายอยู่ในงานอื่น ๆ เช่น การศึกษา FLWI, SEEA เป็นต้น
ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - โมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามหลัก BCG (Bio-Circular-Green Economy) ซึ่งรับผิดชอบต่อสังคม โดย สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) - การส่งเสริมการประเมินประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-efficiency) ของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ดำเนินการโดย สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) และ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เป็นหลัก
ด้านประชาสังคมและองค์กรเอกชน	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงาน/เครือข่ายภาคประชาสังคม เช่น มูลนิธิ วิสาหกิจเพื่อสังคม เข้ามามีบทบาทในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเชิงพื้นที่มากขึ้น - การบูรณาการหรือผนวกรวมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่ยั่งยืนเชิงพื้นที่
ด้านนโยบายและแผน	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 – 2580

ด้าน	สรุปสถานการณ์การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับ SCP
	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาระบบติดตามประเมินผลการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย ครบทั้ง 13 ตัวชี้วัด (ปีงบประมาณ 2561 ศึกษา 3 ตัวชี้วัด โดย สวทช., ปีงบประมาณ 2562 ศึกษา 5 ตัวชี้วัด โดย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปีงบประมาณ 2563 ศึกษา 5 ตัวชี้วัด โดย สวทช.)
ด้านการเผยแพร่สร้างความตระหนักและวิถีชีวิต	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการ G-Green โดย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม - เวทีการสื่อสาร ให้ความรู้ และกิจกรรมสร้างความตระหนักต่อการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จัดขึ้นโดย ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคการศึกษา
ด้านการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> - การดำเนินงานตามแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยกรมควบคุมมลพิษ - การดำเนินงานโครงการการขับเคลื่อนนโยบายเพื่อบูรณาการสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ได้รับการสนับสนุนงบประมาณโดยโครงการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนในทวีปเอเชีย (Switch-Asia SCP Facility) ของสหภาพยุโรป
ด้านความเชื่อมโยงกับด้านอื่น ๆ (เช่น GHG)	<ul style="list-style-type: none"> - องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) (อบก.) สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนโดยริเริ่มจัดทำเกณฑ์การประเมินธุรกิจคาร์บอนต่ำและยั่งยืน ทำการประเมินให้รางวัลองค์กรที่ผ่านการประเมินในปีงบประมาณ 2563 เป็นปีแรก - ส่งเสริมการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ด้วยเครื่องมือ และมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ เช่น มาตรการสร้างแรงจูงใจทางภาษี การร่วมกับภาคการศึกษาและวิจัยในการจำแนกสาเหตุของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่มีนัยสำคัญเพื่อหาแนวทางลดขนาดของคาร์บอนฟุตพริ้นท์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

ด้านนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เช่น การจัดการขยะ e-waste, การบริหารจัดการขยะตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ, การบริหารจัดการ และพัฒนาระบบรีไซเคิลและรีไซเคิลขยะพลาสติก โดยความร่วมมือจากผู้ผลิต (จัดการของเสียต้นทาง) และผู้บริโภค (จัดการของเสียปลายทาง) รวมถึงการออกกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อบังคับใช้ มาตรการด้านภาษีที่เป็นการส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
2. ภาครัฐ (ด้านนโยบาย, GPP, สร้างความตระหนัก) ควรเร่งขับเคลื่อนการจัดทำบัญชีสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงฉบับใหม่ของกรมบัญชีกลาง เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยบัญชีดังกล่าว ควรมีสินค้าและบริการมากขึ้น พร้อมกับการเร่งประชาสัมพันธ์ให้

เกิดการบริโภคสินค้าและบริการในบัญชี ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป เพื่อให้
เกิดผลกระทบสูงต่อระบบเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ด้านปฏิบัติการ

3. ภาคอุตสาหกรรมที่ยั่งยืน ควรบูรณาการ ระบบรับรองทั้งระดับโรงงาน ระดับนิคมอุตสาหกรรม และ
ระดับเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยให้มีตัวชี้วัดที่ส่งเสริมการผลิตและการจัดซื้อ สินค้าและบริการที่
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมให้โรงงานต่าง ๆ จัดทำรายงานที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ SDG
12.6
4. ภาคเอกชนผู้ผลิต และเครือข่ายภาคการตลาด ควรประสานความร่วมมือในการบริหารจัดการขยะใน
ประเทศไทย ตามหลักการเศรษฐกิจหมุนเวียน เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด นำไปสู่ การลด
การเผาขยะ (หรือปราศจากการเผาขยะ) การลดการฝังกลบให้น้อยที่สุด ลดการปล่อยก๊าซเรือน
กระจกจากการผลิต การกระจายสินค้า และการจัดการขยะ เป็นต้น
5. ด้านเกษตรและอาหาร ควรขับเคลื่อนส่งเสริมเกษตรอาหารที่ปลอดภัยตามแนวทาง GAP โดยใน
ระยะแรกควรเน้นอาหารประเภทผักและผลไม้ ฯลฯ
6. ภาคการท่องเที่ยว ควรเร่งจัดขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนควบคู่กับการท่องเที่ยวชุมชน ให้
สอดคล้องกับสถานการณ์หลังโควิด เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนที่เป็นธรรมและยั่งยืน

ด้านการติดตามประเมินผล

7. ภาคการศึกษาวิจัย และภาควิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ควรเร่งจัดทำข้อมูลฐานของตัวชี้วัด
ตาม SDG12, SDG Dashboard (ของ SDSN) และ Environmental Oerformance Index (EPI โดย
มหาวิทยาลัยเยล) ของประเทศไทย ให้ครบถ้วน และเสนอแนะการขับเคลื่อนให้มีลำดับที่ดีขึ้นในเวที
โลก
8. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทบทวนผลการติดตามประเมินผล
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 12 และเป้าหมายตามแผนขับเคลื่อนการผลิตและ การบริโภคที่ยั่งยืน
พ.ศ. 2560 – 2580 ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1) เพื่อติดตามลำดับความสำคัญของงานและสร้างความ
ร่วมมือในการขับเคลื่อนงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทยตามลำดับ
ความสำคัญของงาน

รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)

โครงการ “จัดทำรายงานสถานการณ์ขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในประเทศไทย ปี 2563”

จัดทำโดย มูลนิธิเพื่อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืนแห่งเอเชียแปซิฟิก
เลขที่ 35 ซอย เพชรเกษม 48 แยก 4-3 แขวงบางด้วน
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160

สนับสนุนงบประมาณโดย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
49 พระราม 6 ซอย 30 พญาไท กรุงเทพมหานคร 10400